อักษร

ป.๒

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

พระพุทธศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

จงจรัส แจ่มจันทร์

สกสค. คุรุสภาลาดพร้าว

๕๒.-

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ พระพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย	๑
บทที่ ๑ เอกลักษณ์ของชาติไทย	๒
บทที่ ๒ พุทธประวัติ	๙
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ หลักธรรมนำความสุข	๒๑
บทที่ ๑ หลักธรรมนำชาวพุทธ	๒๒
บทที่ ๒ ศาสนาน่ารู้	๕๐
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ ประวัติพุทธสาวกและชาดก	๕๘
บทที่ ๑ พุทธสาวก	๕๙
บทที่ ๒ ชาดก	๖๙
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ ชาวพุทธที่ดี	๗๘
บทที่ ๑ หน้าที่ชาวพุทธ	๗๙
บทที่ ๒ มรรยาทชาวพุทธ	๘๓
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ บริหารจิต เจริญปัญญา	๙๐
บทที่ ๑ การสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา	๙๑
บทที่ ๒ การฝึกสมาธิ	๙๕
คำสำคัญ	๑๐๖
บรรณานุกรม	๑๐๖
ภาคผนวก	พิเศษ ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

พระพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย

เป้าหมายการเรียนรู้ประจำหน่วยที่ ๑

เมื่อเรียนจบหน่วยนี้ ผู้เรียนจะมีความรู้ความสามารถต่อไปนี้

๑. บอกความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ **[มฐ. ส ๑.๑ ป.๒/๑]**

๒. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงการออกผนวชหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด **[มฐ. ส ๑.๑ ป.๒/๒]**

บทที่ ๑

เอกลักษณ์ของชาติไทย

กิจกรรมนำสู่การเรียน

ประเพณีแห่เทียนพรรษาในภาพเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยหรือไม่ เพราะอะไร

แนวคิดสำคัญ

คนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา จึงทำให้พระพุทธศาสนา มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยในด้านต่าง ๆ จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย

เอกลักษณ์ของชาติไทย

เอกลักษณ์ หมายถึง ลักษณะที่เหมือนกัน หรือมีร่วมกัน

เอกลักษณ์ของชาติไทย หมายถึง ลักษณะที่เหมือนกัน หรือมีร่วมกันของคนไทยในด้านต่างๆ ที่เห็นได้ชัด ได้แก่ อุปนิสัย สังคม การศึกษา ประเพณี และการกำหนดวันหยุดราชการของไทย เหล่านี้ล้วนมีพระพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ดังนี้

๑. อุปนิสัย

หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา มีอิทธิพลต่อการอบรมสั่งสอนให้เรามีอุปนิสัยที่แตกต่างจากชาติอื่น เช่น การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ การอ่อนน้อมถ่อมตน ความกตัญญูกตเวที ความเมตตากรุณา การให้อภัยซึ่งกันและกัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ได้รับการหล่อหลอมจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น ทำให้คนไทยมีอุปนิสัยที่ดีงาม มีความโดดเด่นกว่าชาติอื่น

▼ พระพุทธศาสนาช่วยกล่อมเกลาให้เรามีอุปนิสัยที่ดี รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน และเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่

▲ วัดและสถานที่สำคัญทางศาสนา
เป็นศูนย์รวมการจัดประเพณีของคนไทย

๒. สังคม

สังคมของไทยมีวัดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินชีวิต งานเทศกาลหรืองานบุญจะจัดขึ้นที่วัด ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มาทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

นอกจากนี้วัดยังเป็นศูนย์รวมของความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รวมทั้งเป็นสมบัติส่วนรวมที่ประชาชนในชุมชนต้องช่วยกันดูแลรักษา

๓. การศึกษา

การศึกษาของคนไทยในอดีต จะมีวัดเป็นสถานศึกษา ซึ่งเปรียบเหมือนโรงเรียนในปัจจุบัน โดยมีพระสงฆ์เป็นครูถ่ายทอดความรู้และเป็นผู้อบรมสั่งสอน และปัจจุบันวัดจำนวนมากก็เป็นที่ตั้งของโรงเรียน ทั้งพระสงฆ์จำนวนมากก็ทำหน้าที่เป็นครูถ่ายทอดความรู้อีกด้วย

▲ วัดเป็นสถานศึกษาธรรมของเด็กชาย
ที่บรรพชาเป็นสามเณร

๔. ประเพณี

ประเพณีไทยบางอย่างมีความเกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนา เช่น งานแต่งงาน งานทอดกฐิน งานอุปสมบท งานวันลอยกระทง งานศพ เป็นต้น ประเพณีเหล่านี้คงอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทย จนเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชาติ

ประเพณีไทยที่เกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนา ล้วนแฝงแง่คิดให้เราดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง ไม่ตกอยู่ในความประมาท

▼ งานอุปสมบท เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา

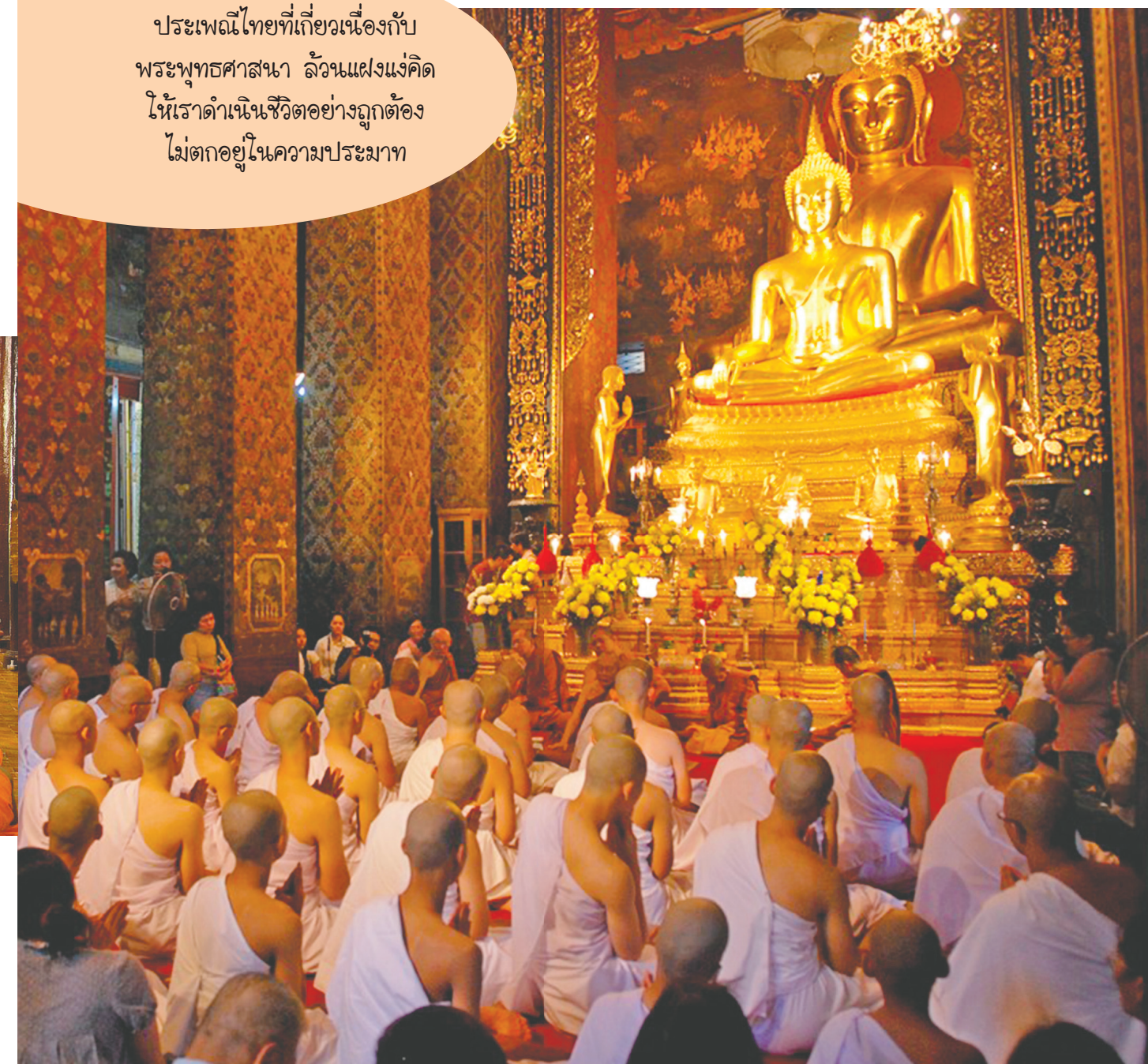

๕. การกำหนดวันหยุดราชการ

ทางราชการได้กำหนดวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาให้เป็นวันหยุดราชการ คือ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา เพื่อให้ชาวพุทธได้ปฏิบัติศาสนพิธีต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

▼ การปฏิบัติศาสนพิธีร่วมกันในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ทำให้ชาวพุทธเกิดความรักและสามัคคีกัน

จะเห็นได้ว่าเอกลักษณ์ต่างๆ ของชาติไทยที่กล่าวไปแล้วนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น ซึ่งพระพุทธศาสนาได้มีความเจริญรุ่งเรืองในประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรสุโขทัย จนถึงปัจจุบัน ซึ่งคนไทยโดยส่วนใหญ่จะนับถือพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นพุทธมามกะ วัฒนธรรมประเพณีของไทยล้วนเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อจิตใจและวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยอย่างมากมาย จนกล่าวได้ว่า ***“พระพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย”***

▼ การทำบุญตักบาตรช่วยกล่อมเกลาจิตใจให้ใสสะอาด รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จนกลายเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชาติไทย

ตอนที่ ๑ อภิปรายชวนคิด

ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มแล้วร่วมกันอภิปรายว่า *“เพราะเหตุใดพระพุทธศาสนาจึงเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย”* จากนั้นสรุป และส่งตัวแทนออกมารายงานที่หน้าชั้นเรียน

ตอนที่ ๒ ผลงานสร้างสรรค์

๑. แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔-๕ คน

๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มหาภาพที่แสดงเอกลักษณ์ของคนไทยจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ห้องสมุด และติดลงในกระดาษวาดเขียน

๓. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์ว่า ภาพที่หาได้เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาหรือไม่ จากนั้นบันทึกข้อมูลลงในใต้ภาพ พร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม

๔. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียน

ตอนที่ ๓ คำถามวัดความรู้

เขียนตอบคำถามต่อไปนี้ลงในสมุด

๑. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่กำหนดให้เป็นวันหยุดราชการในปฏิทินปีปัจจุบัน มีวันอะไรบ้าง และตรงกับวัน และเดือนอะไร

๒. เอกลักษณ์ของคนไทยที่นับถือพระพุทธศาสนา มีลักษณะอย่างไร